

WPROWADZENIE

Św. Jan Paweł II, nazywany także Papieżem Rodziny, w adhortacji apostoł-
skiej *Familiaris consortio* o zadaniach rodziny chrześcijańskiej w świecie współ-
czesnym (z 22 listopada 1981) stwierdził, że „przyszłość świata i Kościoła idzie
poprzez rodzinę” (FC 75). W kolejnych latach swego pontyfikatu, a zwłaszcza
w liście apostołskim z okazji Roku Rodziny *Gratissimam sane* (z 2 lutego 1994),
rozwijał myśl, że „rodzina właśnie leży u podstaw tego, co bł. Paweł VI nazwał
«cywilizacją miłości»” (GtS 13).

Wymowne jest jego stwierdzenie z tego samego dokumentu, w którym czy-
tamy, że „jeśli rodzina pozostaje pierwszą «drogą Kościoła», to trzeba dodać, że
drogą Kościoła żyjącego w świecie jest też cywilizacja miłości, i Kościół na tę
drogę wzywa same rodziny oraz wszystkie inne społeczności narodowe i mię-
dzynarodowe ze względu na rodzinę — i poprzez rodziny. Rodzina bowiem
w wielorakim wymiarze zależy od cywilizacji miłości i odnajduje w niej właści-
we racje swego bycia rodziną. Jednocześnie rodzina jest centrum i sercem cywi-
lizacji miłości” (nr 13).

Jeżeli zatem małżeństwo, a w jego następstwie rodzina jest u podstaw „cywi-
lizacji miłości”, na której ma być zbudowane nowe społeczeństwo zjednoczonej
Europy (por. RMs 51), to niezwykle doniosłą sprawą jest jakość wzajemnych re-
lacji małżeńsko-rodzinnych. Składają się one na to wszystko, co papież Franciszek
w ostatnim – dziewiątym rozdziale posynodalnej adhortacji apostołkiej
Amoris laetitia (z 19 marca 2016) o miłości w rodzinie zawarł na temat duchow-
wości małżeńskiej i rodzinnej. Stwierdza tam między innymi, że „na duchowość
miłości rodzinnej składa się tysiące prawdziwych i konkretnych gestów. Bóg ma
swoje mieszkanie w tej różnorodności darów i spotkań, sprawiających dojrzewanie
jedności. To oddanie łączy „wartości ludzkie i Boskie”, ponieważ jest pełne
miłości Boga. Ostatecznie duchowość małżeńska jest duchowością więzi, zamieszka-
łą przez Bożą miłość” (nr 315).

Duchowość, która realizuje się konkretnie we wspólnocie rodzinnej, nie tylko
nie oddala chrześcijan od rozwoju duchowego, ale jest drogą, na której można
dojść nawet do szczytów zjednoczenia mistycznego (por. AL 316). O ile na prze-
strzeni wieków, a zwłaszcza w okresie po Soborze Watykańskim II, gruntownie
została przebadana i opisana duchowość kapłańska oraz duchowość życia konse-
krowanego, to duchowość życia małżeńsko-rodzinnego pozostaje nadal jakby

zamkniętą księgą, którą Kościół doby współczesnej nieśmiało i z lękiem dopiero otwiera. Na szczęście grunt został już przygotowany przez dogmatyczno-moralne i psychologiczno-socjologiczne studia nad rodziną. Ważnym impulsem do tego stało się nauczanie św. Jana Pawła II zawarte we wspomnianych już dokumentach – adhortacji apostołskiej *Familiaris consortio* czy liście apostołskim z okazji Roku Rodziny, jak również w cyklu 129 katechez środowych głoszonych między 5 września 1979 roku a 28 listopada 1984 roku pod wspólnym tytułem *Mężczyzną i niewiastą stworzył ich*.

Podobnie jak w przypadku teologicznych podstaw tajemnicy miłosierdzia Bożego, jakie pozostawił św. Jan Paweł II, tak i tym razem papież Franciszek całe to bogactwo doktrynalne stara się przełożyć na praktyczny wymiar życia duchowego całego Kościoła i poszczególnych wiernych.

To napięcie pomiędzy doktryną a jej wcielaniem w życie jest niezwykle inspirujące dla środowiska Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości. Dlatego w ramach swego dorocznego Zjazdu w sanktuarium Bożego miłosierdzia w Krakowie w dniach 17-18 listopada 2016 roku poddali oni analizie niektóre aspekty tej bogatej rzeczywistości, jaką jest duchowość małżeństwa i rodziny. Materiały z sesji naukowej, która odbyła się w ramach wspomnianego zjazdu stanowią trzon niniejszego tomu rocznika „Duchowość w Polsce”. Poprzedzają je materiały źródłowe, którymi są dotychczas niepublikowane zapiski duchowe sługi Bożej Anieli Róży Godeckiej (1861-1937), założycielki Zgromadzenia Małych Sióstr Niepokalanego Serca Maryi. Dopelnieniem zaś niniejszego tomu są studia, podejmujące różne aktualne zagadnienia, których autorami są zarówno wytrawni profesorowie, jak i początkujący naukowcy. Jak zawsze, oprócz recenzji nie mogło zabraknąć sprawozdań, zwłaszcza z działalności Stowarzyszenia.

Na koniec należy podkreślić, że ze względów oszczędnościowo-organizacyjnych począwszy od niniejszego tomu, rocznik „Duchowość w Polsce” będzie ukazywał się zarówno w tradycyjnej wersji papierowej, o bardzo ograniczonym nakładzie głównie dla zaspokojenia ustawowego wymogu tzw. egzemplarza obowiązkowego, jak i w wersji cyfrowej w systemie *open access* na stronie internetowej Stowarzyszenia (www.duchowoscwpolisce.pl). Pod względem treści i formy obydwie wersje są identyczne.

Lublin, Święto Świętej Rodziny 2016.

Ks. prof. dr hab. Marek Chmielewski
Prezes PSTD